

[Tholstrup.]

meget let vise sig at slå fejl, således at økonomien bliver ringere i stedet for det tilfældede, at den skulle blive bedre. Man må stadig huske på, at det drejer sig om en meget lille margin. Men så længe talen er om et andelsmejeri, så hænger leverandørerne på den, hvis det viser sig at være en forkert disposition, og kreditor, i dette tilfælde staten, har sikkerhed gennem de måske 300—400 landmænds solidariske ansvar.

Loven omfatter imidlertid også private mejerier, og her står der i de fleste tilfælde kun en enkelt mand med ansvaret. Lad os nu tænke os, at han på grund af fristelsen med 2 pct.-finansieringen går hen og forbygger og forkøber sig, således at hans økonomi ikke bliver forbedret, tværtimod. Vi kunne jo tænke os, at han lå i klemme mellem 2 store andelsmejerier, som i forvejen var ret moderne indrettet og derfor ikke ville gøre brug af den påtænkte statsfinansiering, og at han måske ikke ville være i stand til stadig at betale den lille overpris, som i dag gør, at private mejerier i det hele taget får lov at eksistere. Kun i kraft af, at de administrerer billigere og mere økonomisk end andelsmejerierne i almindelighed, er de i stand til at få mælk fra landmændene. Lad os nu tænke os, at han således bliver økonomisk dårligere kørende, så vil han ikke være i stand til mere at udrede denne merpris og kan måske ikke klare sig mod andelsmejerierne, og de vil derfor tage leverandørerne fra ham, og hans økonomi vil blive yderligere forværret. Så står han en dag med sit nye flotte mejeri og ingen leverandører. Hvem skal så kreditorerne holde sig til? Så bliver det staten, der skal bære tabet. Her er ikke 200—300 andelshavere at holde sig til, men kun 1 mand.

Statistikken viser ganske vist, at de store mejerier har en bedre økonomi end de mindste, men statistik skal man ikke altid stole for meget på. Vi har lige hørt af det ærede medlem hr. Peder Christensen, at der i denne statistik var en masse undtagelser. De store mejerier er i mange tilfælde netop blevet store, fordi de gennem længere tid har været dygtigt ledet og har været geografisk heldigt beliggende f. eks. i nærheden af havne og jernbanestationer, så de havde små transportomkostninger, eller, som vi har set mange gange, i nærheden af gode ydedygtige kilder, så de sparer kostbare syntetiske borer efter vand. Dette gjorde dem i stand til at afregne leverandørerne bedre end mejerier, som lå langt fra kommunikationerne med store trans-

portudgifter, og som måske også havde vanskeligt ved at skaffe sig dygtige folk, fordi de lå så afsides.

Der spiller så uhyre mange forhold ind, som gør, at denne statistik ligeså let kan være vildledende som vejledende. Jeg vil derfor anmode den højtærede landbrugsminister om snarest gørligt at skaffe os oplyst, hvorledes økonomien ligger indenfor de 5 eller 10 bedste mejerier indenfor de forskellige størrelsesgrupper, eventuelt med en kort forklaring om særlige stedlige forhold. Først da vil man have en idé om værdien af stordrift.

Iøvrigt er det mærkeligt at se, at den regering, som under og efter krigen har hindret mange rationaliseringsbestrebelse ved sine mildest talt mærkelige økonomiske dispositioner, nu forelægger denne femårsplan med ønsket om forceret rationalisering.

Under krigen forhindrede byggenævnet, at visse mejerier udbyggede og forbedrede deres anlæg, medens der var arbejdskraft og materialer nok til rådighed til f. eks. udnyttelse af reparationsloven af 1943, hvor ganske upåkrævede byggearbejder gik foran udbygningen af vore industrianlæg. Det var derfor ikke dårlig økonomi i mejeribrug, der forhindrede rationaliseringen, men de bånd, administrationen lagde på dette byggeri.

Medens de svenske mejerier, som man jo i denne forbindelse vil bruge som forbillede, fik lov til at indrette og benytte oliefyre, som sparer en fyrbøder, og som er renligere og billigere i brug, så har man fra dansk side nægtet mejerierne at gå over til denne forbedring på få undtagelser nær — nok til at bekræfte reglen om, hvor værdifuldt det er, for et mejeri i Sønderjylland sparede 20 øre pr. kg smør ved den lille rationaliseringsforanstaltning. Med det danske brændsel, som stadig bruges, kniber det ofte at holde damptrykket, således at pasteuriseringen bliver forsinket.

Også på det transportmæssige område stiller regeringen sig afvisende ved upåkrævede og ulogisk store afgifter på benzinen og ved en importpolitik, som forhindrer indkøb af tilstrækkeligt af de gode og billige lastbiler, som yderligere fordyres af mangel på konkurrence. Ikke så få mælkeruter ville gå over fra heste- til bildrift, således som det begyndte før krigen, men den mærkelige politik overfor det private transportvæsen fordyrer tilførslen af kul og andet brændsel og råvarer til mejeriet, og transporten af smør og ost og konsummælk fra mejeriet.

Her har jeg lyst til at omtale en artikel i